Opinn eða lokaður tímaritaaðgangur?

Hvar á að birta greinar?

Hádegisfyrirlestur RANNUM, Rannsóknastofu um upplýsingatækni og miðlun

þriðjudaginn **29. nóvember nk., kl. 12-13.**

Sólveig Þorsteinsdóttir, deildarstjóri Heilbrigðisvísindabókasafns Landspítalans

Á krossgötum:

- ***Ný samskiptatækni allsráðandi í netheimum,*** ***Facebook*, Twitter*, Google, Wikipedia, iPAD, YouTube, Blog***
- **Nýr þankagangur sem er í mörgu frábrugðinn þeirra sem eru eldri og fagtímarit verða að fylgja þróun**
- ***Ný örtölvutækni með stöðugu sambandi og þörf fyrir samskipti***
- **Samstarf milli tímarita innan útgáfufyrirtækja**
- **Vefsíður með fríðri áskrift og upplýsingamiðlun, s.s. Medscape, Podcast-tækni, vefsíður alþjóðasamtaka**
- **Hraði og viðbrögð skipta máli og tímaritin verða að svara því.**

**** 500 milljónir   *100 milljónir***

Hvaða tímarit eru hluti fræðasamfélagsins?

- Með háan áhrifastuðul (impact factor)?
  - Bestu almennu tímaritin s.s. BMJ, Lancet, Cell, Nature, JAMA, N Engl J Med = 5% birt.
- Fagtímarit
  - Sum með IF 3-7, taka 15-20% aðsends efnis
  - Flest norræn tímarit koma þar á eftir með IF 1.0-2.0, birta 25-40%
    - Fá lægri gæði, hliðarrannsóknir, á verri ensku, verri tölfræði, minna áhugavert efni, meira frá fátækari löndum – en þarf líka að birta, hver gerir það annars?
- Háskólar og menntamálayfirvöld gera kröfu um háan IF
- Vísindasjóðir vilja gott aðgengi að niðurstöðum rannsókna
- Samtök lækna þurfa tekjur, þ.m.t. af tímaritum
- Tímaritin nauðsyn fyrir akademískt starf og framþróun

Áskriftir eru mjög misdýrar fyrir bókasöfnin og einstaklinga

- Geta verið niðurgreiddar beint eða óbeint
- Áskriftir geta verið hjá bókasöfnum frá 4.000 til 1.000.000 ISK/ár
  - *BMJ grúppu tímarit ISK 1.981.265, New Engl J Med ISK 908.800*
  - **Eintaklings áskrift BMJ er ISK 18.960 fyrir einstakling**

- **Sum tíma rit t.d.BMJ er frítt fyrir lönd þar sem þjóðartekjur (GNI) er < 1000 USD**

- **HINARI - verkefni á vegum WHO í samvinnu við helstu útgefendur -**
- Blackwell, Elsevier Science, Harcourt Worldwide STM Group, Springer Verlag (Bertelsmann), John Wiley, and Wolters Kluwer International Health & Science
- Takmarkið með verkefninu er að bæta heilsufar
- 105 stofnanir fá aðgang að meira en 7.500 upplýsingamiðlum (þar á meðal tímaritum)

Einhver þarf að borga, en hver?

Bókasöfnin?

Lesandinn/áskrifandinn
eða höfundur sem birtir greinina?

Eiga bara þeir sem borga að geta lesið
eða eiga allir að geta lesið?

Lokaður eða opinn aðgangur?

Hver á að bera kostnaðinn af útgáfunni?
auglýsendur-styrktaraðilar sjaldnast

Hvað eiga tímaritin að gera?

- Halda fullu áskriftarmódeli?
  - Er það galli fyrir sýnileika greinanna?
  - Þarf þetta til að standa undir samtökunum sem eiga tímaritin?
  - Skiptir máli að hafa “nafn” og birta í þannig tímariti?
  - Hvað eiga norrænu tímaritin að gera?

- Fara alveg í opinn aðgang?
  - Eru tímaritin nógu góð, með sýnileika, “nafn”, áhuga á þeim?
  - Er leyndur kostnaður?

- Fara milliveg?
  - Hvað með að leyfa takmarkaðan opinn aðgang í tíma eða í for-birtingu?
    - Rafræn geymslusöfn s.s. http://hirsla.lsh.is

Aðgangur að vísindagreinum

- Stofnanaaðgangur
- Landsaðgangur

Opið innan stofnunar

Opið innan Íslands

Opinn aðgangur

1. Varðveislusöfn
2. Vísindatímarit í opnum aðgangi
3. Vísindagreinar í opnum aðgangi

BBB –Þrjár viljayfirlýsingar mörkuðu upphafið að OA:

1. Budapest viljayfirlýsingin -2001
2. Bethesda viljayfirlýsingin- 2003
3. Berlinar yfirlýsingin- 2003

•Opinn aðgangur að vísindagreinum felur í sér að greinar sem vísindamenn birta í tímaritum séu aðgengilegar á rafrænu formi án endurgjalds.

•Áhersla er á vísindagreinar sem er afrakstur styrkja frá hinu opinbera.

Útgáfuumhverfi sem veitir opinn aðgang að vísindagreinum og styrkir vísindaþróun

- Hvetja til varðveislu vísindarita í varðveislusöfnum og að þau verði opin almenningi án endurgjalds;
- Skilyrða eða mælast til að vísindastyrkþegar noti hluta af rannsóknarfénu til að gefa út niðurstöður rannsókna í rafrænum opnum vísindaritum;
- Hvetja vísindamenn til að veita ókeypis aðgang að vísindagreinum sínum og þar sem það er mögulegt að halda höfundarétti sínum og framselja hann ekki;
- Styðja þá hugmynd að viðurkenning fyrir vísindaverk eigi að miða við hverja vísindagrein en ekki tímaritið sem greinin birtist í, og vegi sú viðurkenning þegar veittir eru styrkir til rannsókna.

Stefna ríkisins

- Upplýsingasamfélagið 2004-2007
  - Aðgangur fyrir alla að upplýsingum
- Menntamálaráðuneytið. Stefna 2005 – 2008
  - Opinn aðgangur að efni sem er afrakstur styrkja frá hinu obinbera.
- Vísindaráð. 2004
  - Opinn aðgangur að vísindagreinum sem er afrakstur styrkja frá hinu obinbera.

1

Vísindaráð skrifaði undir Berlínar samþykktina í maí 2010

2

Tilmæli Vísindaráðs eru:

að Rannís skilyrði sínar styrkveitingar þannig, að afrakstur rannsókna sé birtur í opnum aðgangi

Hvati til breytinga

Er sá gífurlegi kostnaður sem bókasöfn og fræðimenn hafa þurft að leggja af mörkum til að fá aðgang að tímaritum

Breytt umhverfi

- Aðgangur að vísindagreinum auðveldari
  - Netið
  - Háþróuð tækni í útgáfu.
- Tæknin hefur laðað til sín nýja útgefendur
- Vísindagreinar verslunarvara.
  - Hlutabréfamarkaður

Ágóði
billjónir
Bandaríkjadala á ári

Af ágóða er 34-40% á sviði tækni
og heilbrigðisfræða

- Samruni útgáfufyrirtækja
  - fákeppni og einokun.

Samruni 68 útgáfufyrirtækja
sem eru eftir samruna
5 fyrirtæki

Opinn aðgangur að 21.7% vísindagreina í læknisfræði

Tvær leiðir

Gullna leiðin – ný útgáfuleið:

1. tímarit í opnum aðgangi
2. greinar í opnum aðgangi

13,9 % vísindagreina í læknisfræði

Græna leiðin - Varðveislusöfn:

loka handrit eða

opnar greinar

sem allir hafi aðgang að

7.8% vísindagreina í læknisfræði

Allir hafi aðgang
að vísindaniðurstöðum
kostuðum af opinberu fé og þannig stuðla
að hraðari framþróun í vísindum

Hefðbundin útgáfa og fjármagnsstreymi

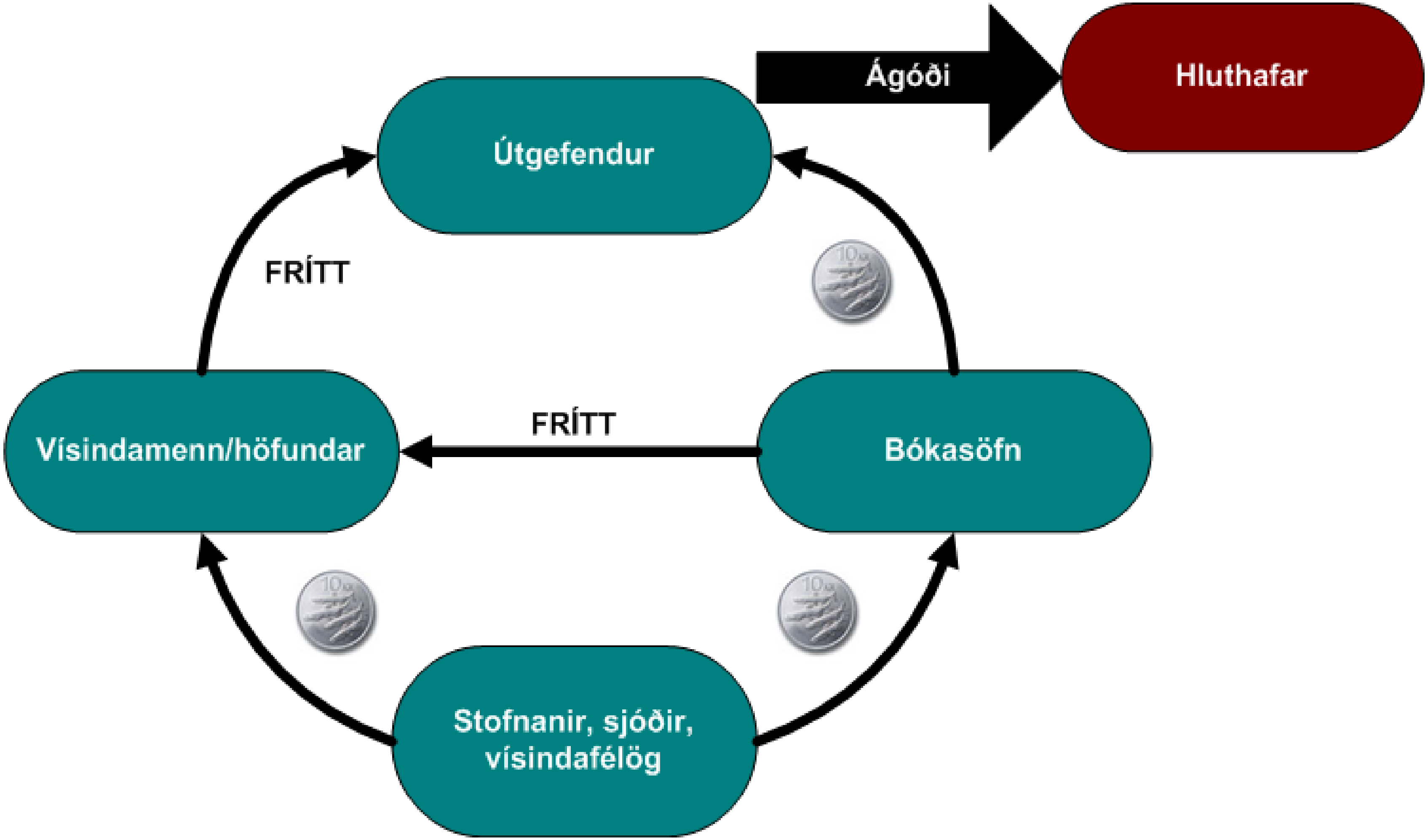

OA hugmyndafræðin – gullna- og grænaleiðin

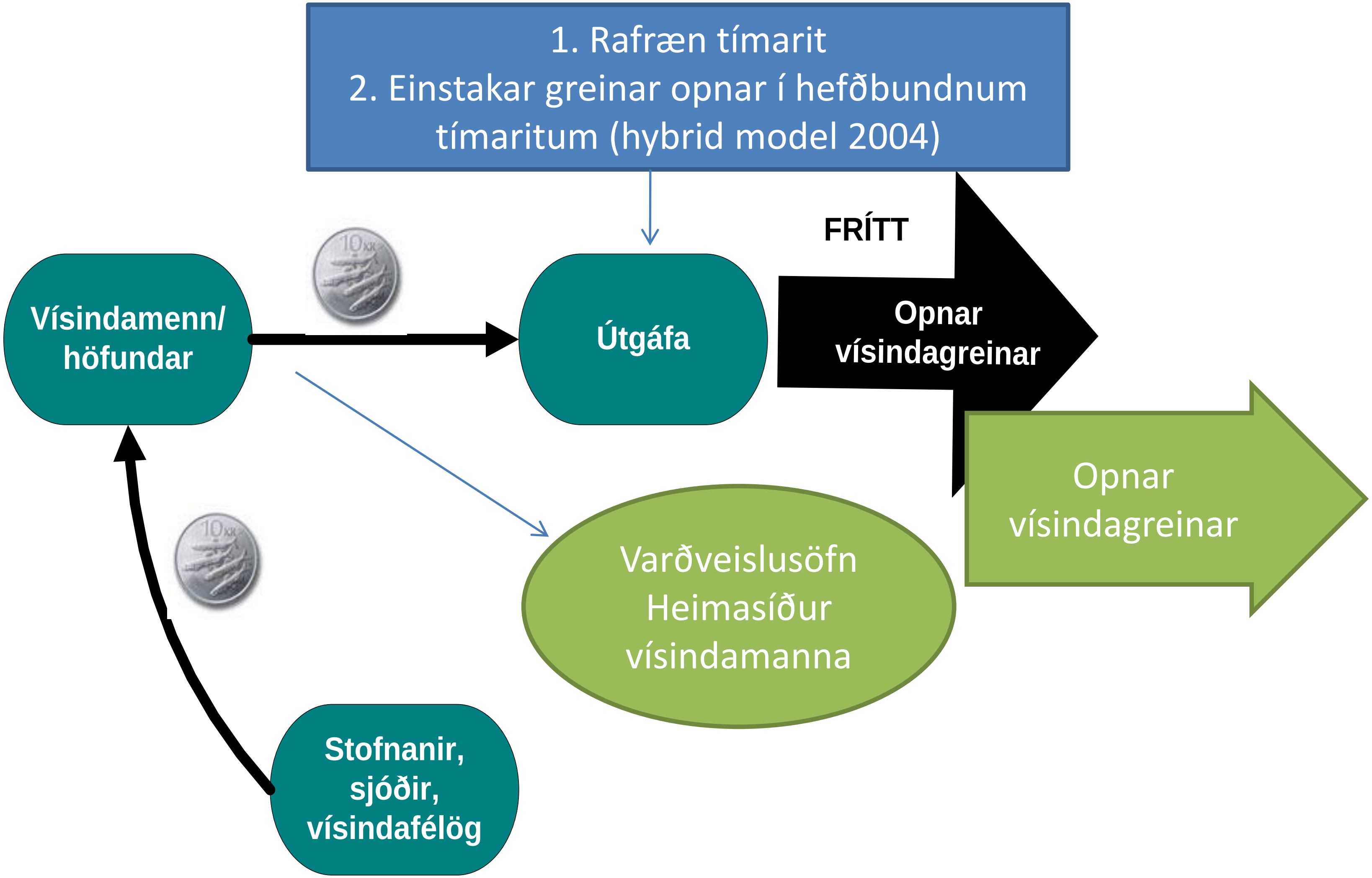

Hefðbundin vísindatímarit eru um 25.000

OA tímaritin

- OA rit eru **7.312**– (DOAJ 2011)
  - **692.540** greinar á rafrænu formi – (DOAJ 2011)
  - 20,4% af vísindagreinum opnar (2011)
    - 8,5% frá útgefendum
    - 11.5% um leitarvélar
- OA tímarit sýna háan „impact factor“ nú þegar
  - Arthritis Research & Therapy sem samkvæmt ISI er með „impact factor“ 4.27 og er annað í röðinni af tímaritum um gigtarsjúkdóma.
  - Sum tímarit hafa verið gefin út bæði í hefðbundinni útgáfu og einnig í OA og sýnir OA útgáfa þeirra rita ýmist hærri eða sambærilegan áhrifastuðul„impact factor“

Gullna leiðin – höfundur greiðir fyrir birtingu

All (13417)
Free Full Text (3114)
Full text (10668)
Landspitalinn (6456)

F
Free Access articles

Meðalverð kr.150.000 á grein

Fish consumption among young overweight European adults and compliance to varying seafood content in four weight loss intervention diets

I Thorsdottir, BE Birgisdottir, M Kiely, JA Martinez and NM Bandarra

Public Health Nutrition , Volume 12 , Issue 05 , May 2009 , pp 592-598

PLoS Genetics: Common Genetic Variants and Modification ... Explorer pro

All (1872)

Free Full Text (1843)

Full text (1872

PLoS PUBLIC LIBRARY of SCIENCE Epigenetics 2010 A Collection from the PLoS Journals

PLoS Currents New Section: Tree of Life http://currents.plos.org/treeoflife

RESEARCH ARTICLE OPEN ACCESS

Common Genetic Variants and Modification of Penetrance of *BRCA2*-Associated Breast Cancer

Article | Metrics | Related Content | Comments: 2

Formal Correction: This article has been **formally corrected** to address the following errors.

1. The name of the 84th author contained an error. Mark I. Greene should be Mark H. Greene.

 (read formal correction)
2. The following author was erroneously omitted from the authorship list: EMBRACE. This author should be listed 93rd, between Ute Hamann and Susan Peock. Its affiliation is number 9, Centre for Cancer Genetic Epidemiology, Department of Public Health and... (read formal correction)

Mia M. Gaudet[1#], Tomas Kirchhoff[2,3#], Todd Green[4#], Joseph Vijai[2#], Joshua M. Korn[4#], Candace Guiducci[4], Ayellet V. Segrè[5,6,7], Kate McGee[8], Lesley McGuffog[9], Christiana

To **add a note**, highlight some text. Hide notes

Make a general comment

Download: PDF | Citation | XML

Print article

EzReprint New & improved!

Published in the October 2010 Issue of *PLoS Genetics*

Metrics

Total Article Views: 1972

Average Rating (0 User Ratings)

See all categories

Rate This Article

More

Related Content

Related Articles on the Web

Error on page. Internet 125%

Einka – eða bókasafnsáskrift

All (4112)
Free Full Text (3)
Full text (4111)

S

Determinants of biomarkers of bone turnover in a sample of young European adults

A. Lucey, G. Paschos, K. D. Cashman, J. A. Martínéz, I. Thorsdottir and M. Kiely

Proceedings of the Nutrition Society , Volume 67 , Issue OCE7 , May 2008 , E296

Græna leiðin - greinar eru gefnar út í opnum aðgangi hjá varðveislusöfnum

- Varðveislusafnið er t.d. rekið af þeirri stofnun sem höfundur starfar hjá, eða öðrum varðveislusöfnum eins og t.d. hjá PubMed.
  - Höfundur sendir varðveislusafninu ritrýnt lokahandrit sem er tilbúið til birtingar.
  - 90% útgefenda vísindaefnis hafa samþykkt að greinar sem þeir gefa út, megi birta samhliða í opnum aðgangi eða í sumum tilfellum sex mánuðum síðar í varðveislusafni stofnunar sem viðkomandi vísindamaður starfar hjá.
  - Tryggja þarf að öll leyfi séu til staðar hvað varðar útgefendur og þar með talinn höfundaréttur. Creative Commons

Varðveislusöfn –græna leiðin

- 1.620 varðveislusöfn á heimsvísu (OpenDOAR)

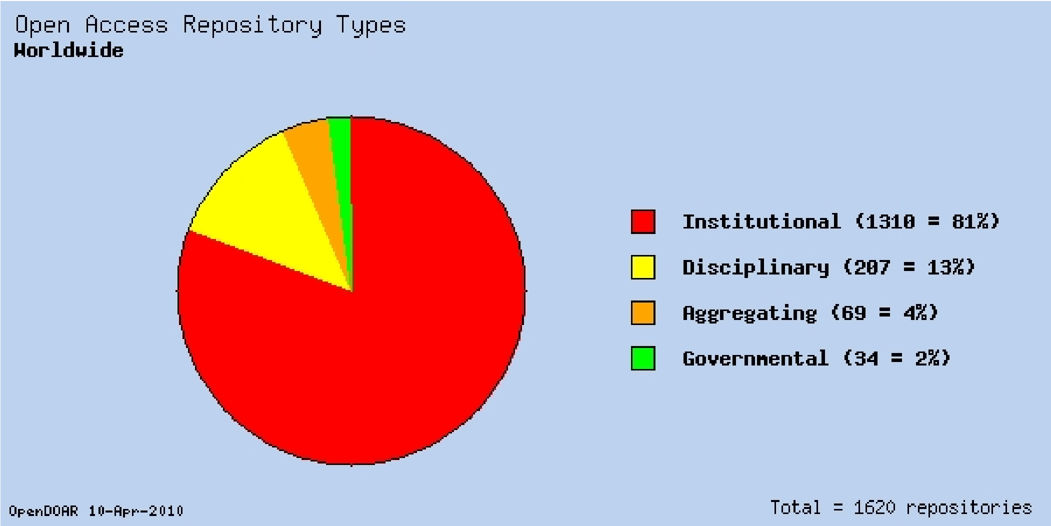

  - *77 varðveislusöfn eru á Norðurlöndunum*
  - Á Íslandi eru tvö slík varðveislusöfn – *Skemman og Hirslan*

Browse by:
- Subject
- Titles
- Authors
- Date

Info:
- Hirsla Home Page
- Library Home Page
- About Hirsla

Hirsla

Welcome...

Welcome to the Landspítali University Hospital research archive

RSS Fréttaþjónusta

HIRSLA
Varðveislusafn · Bókasafn LSH

Hirsla is an open access repository, designed as a place to store, index, preserve and redistribute in digital format scholarly work of LSH employees.

There are two principal ways of finding content within this repository i.e. **Searching** and **Browsing.**

The **Simple Search Box** appears at the top left hand corner on each page with the exception on the submission form.

Please use the Quick Guides for further information or use the feedback form to contact the archive administrator

Please note: Several features of the LSH repository software are available only for those who register **(free)**.

If you would like to know more about Hirsla or would like to become **Submitter**, please contact Ósvaldur Þorgrimsson

* This service is not a complete record of all research publications by members of LSH

You can access Hirsla policy statements by clicking her

Quick guides

- Getting started
- Using search
- Browsing
- Editing your details

Open Repository

Advanced Search

Search: All

Search:

	Search type:	Search for:
	Any	
AND	Any	
AND	Any	

Search   Cancel

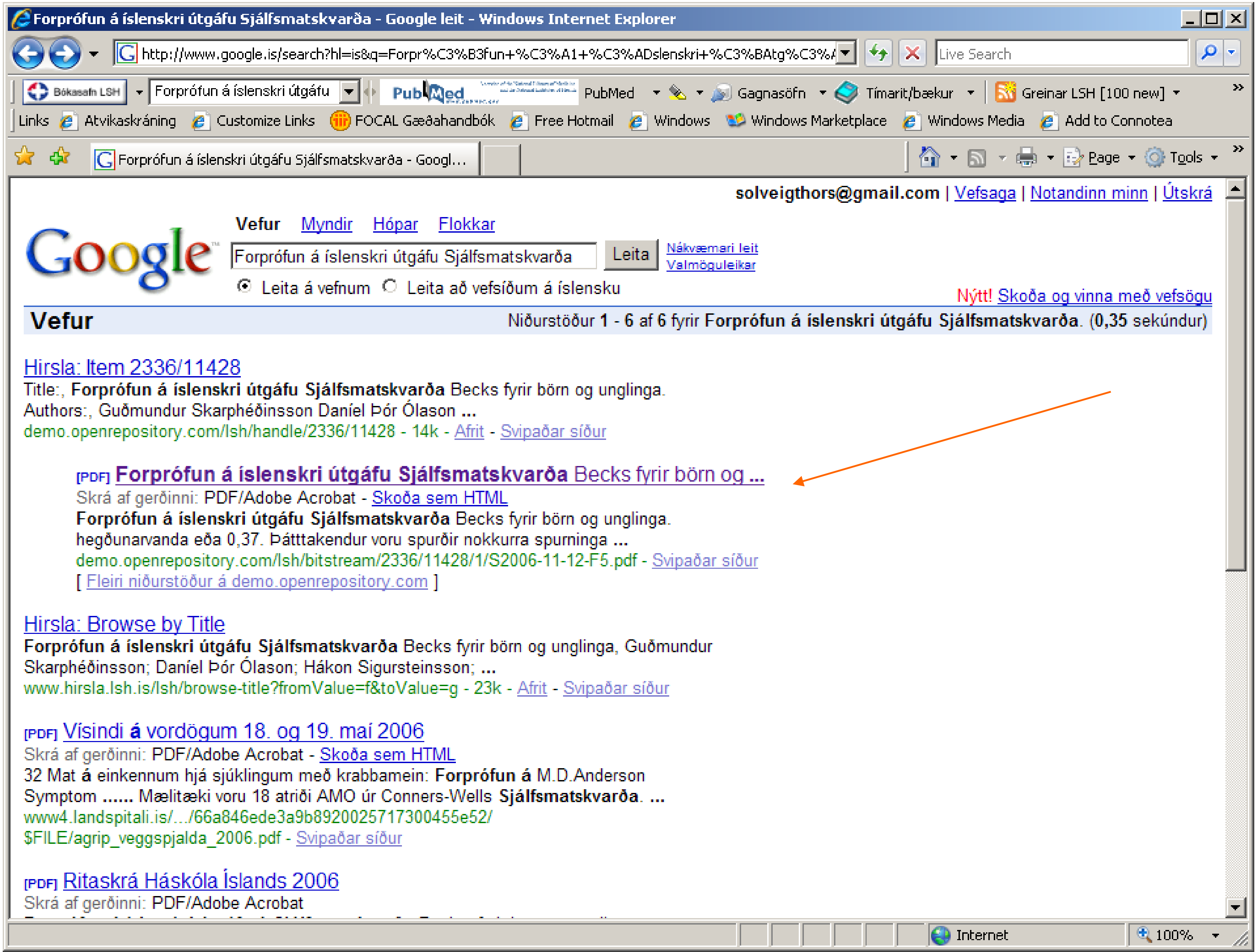
Forprófun á íslenskri útgáfu Sjálfsmatskvarða - Google leit - Windows Internet Explorer
http://www.google.is/search?hl=is&q=Forpr%C3%B3fun+%C3%A1+%C3%ADslenskri+%C3%BAtg%C3%A
Live Search
Bókasafn LSH
Forprófun á íslenskri útgáfu
PubMed
Gagnasöfn
Tímarit/bækur
Greinar LSH [100 new]
Links
Atvikaskráning
Customize Links
FOCAL Gæðahandbók
Free Hotmail
Windows
Windows Marketplace
Windows Media
Add to Connotea
Forprófun á íslenskri útgáfu Sjálfsmatskvarða - Googl...
Page
Tools
solveigthors@gmail.com | Vefsaga | Notandinn minn | Útskrá
Vefur
Myndir
Hópar
Flokkar
Forprófun á íslenskri útgáfu Sjálfsmatskvarða
Leita
Nákvæmari leit
Valmöguleikar
Leita á vefnum
Leita að vefsíðum á íslensku
Nýtt! Skoða og vinna með vefsögu
Vefur
Niðurstöður 1 - 6 af 6 fyrir Forprófun á íslenskri útgáfu Sjálfsmatskvarða. (0,35 sekúndur)
Hirsla: Item 2336/11428
Title:, Forprófun á íslenskri útgáfu Sjálfsmatskvarða Becks fyrir börn og unglinga.
Authors:, Guðmundur Skarphéðinsson Daníel Þór Ólason ...
demo.openrepository.com/lsh/handle/2336/11428 - 14k - Afrit - Svipaðar síður
[PDF] Forprófun á íslenskri útgáfu Sjálfsmatskvarða Becks fyrir börn og ...
Skrá af gerðinni: PDF/Adobe Acrobat - Skoða sem HTML
Forprófun á íslenskri útgáfu Sjálfsmatskvarða Becks fyrir börn og unglinga.
hegðunarvanda eða 0,37. Þátttakendur voru spurðir nokkurra spurninga ...
demo.openrepository.com/lsh/bitstream/2336/11428/1/S2006-11-12-F5.pdf - Svipaðar síður
[Fleiri niðurstöður á demo.openrepository.com]
Hirsla: Browse by Title
Forprófun á íslenskri útgáfu Sjálfsmatskvarða Becks fyrir börn og unglinga, Guðmundur
Skarphéðinsson; Daníel Þór Ólason; Hákon Sigursteinsson; ...
www.hirsla.lsh.is/lsh/browse-title?fromValue=f&toValue=g - 23k - Afrit - Svipaðar síður
[PDF] Vísindi á vordögum 18. og 19. maí 2006
Skrá af gerðinni: PDF/Adobe Acrobat - Skoða sem HTML
32 Mat á einkennum hjá sjúklingum með krabbamein: Forprófun á M.D.Anderson
Symptom ...... Mælitæki voru 18 atriði AMO úr Conners-Wells Sjálfsmatskvarða. ...
www4.landspitali.is/.../66a846ede3a9b892002571730045 5e52/
$FILE/agrip_veggspjalda_2006.pdf - Svipaðar síður
[PDF] Ritaskrá Háskóla Íslands 2006
Skrá af gerðinni: PDF/Adobe Acrobat
Internet
100%

The NIH Public Access Policy ensures that the public has access to the published results of NIH funded research. It requires scientists to submit final peer-reviewed journal manuscripts that arise from NIH funds to the digital archive PubMed Central *upon acceptance for publication*. To help advance science and improve human health, the Policy requires that these papers are accessible to the public on PubMed Central no later than 12 months after publication.

Skilyrði

- Slíkar reglur eru 218 á heimsvísu
- Þar af 36 frá Norðurlöndunum.
- Engar slíkar reglur enn á Íslandi.

Fjöldi vísindagreina frá Landspítala er vistaður í opnum aðgangi

- Finnast þær í þessum þremur varðveislusöfnum:
- Uk PubMed Central
- PubMed Central
- Hirsla - varðveislusafn Landspítala

Leit Ísland 2010 í PubMed

All (404)

Free Full Text (39)

Full text (349)

Landspitalinn (253)

Um 10% í OA á Íslandi 2010 í heilbrigðisfræðum

Landspitalinn
ritrýndar vísindagreinar- 2009

Hirslan

2009	Total articles	Published in Iceland	Published abroad
	206	65	141
OA	83	65	18
% OA	40%	100%	13%

Deposit rate 0% for articles published abroad

Deposit rate 100% for articles published in Iceland

76 greinar í PubMed gagnagrunninum 2009 frá Landspítalanum

Samtals	76 greinar
OA	30
Áskrift	46

PMC 5 greinar
2 OA greinar
23 úr Læknablaðinu

Áskrift Landspítalinn 27 greinar
Landsaðgangur 16 greinar
Enginn aðgangur 6 greinar

Global Open Access Portal

- Vefurinn Global Open Access Portal (GOAP) var opnaður formlega 1. nóvember 2011 í höfuðstöðvum Menningarmálastofnunar Sameinuðu þjóðanna, UNESCO, í París.

OpenAIREplus

- Verkefni fjármagnað af sjöundu rannsóknaráætlun Evrópusambandsins
- Landspítali tekur þátt í verkefninu.
- Um fjörutíu háskólar og vísindastofnanir í Evrópu taka þátt í verkefninu.
- Með þátttöku í því gefst Landspítala færi á að vinna betur að framgangi opins aðgangs (Open Access) og varanlegrar varðveislu vísindagagna.

Staðan í dag

http://openaccess.is

Hvað hefur verið framkvæmt

- Upplýsingastefna ríkisstjórnarinnar
- Vísindaráð hefur undirritað Berlínar yfirlýsinguna og kallað eftir stefnu frá RANNÍS varðandi styrkina
- Bókasöfnin hafa opnað varðveislusöfn og heimasíðu
- Höfundar hafa:
  - Sent greinar til varðveislu í OA – t.d. PubMedCentral
  - Gefið út í OA tímaritum
  - Kostað OA greinar í hefðbundnum tímaritum
- OA tímarit eru gefin út á Íslandi
- Útgefendur íslenskra heilbrigðistímarita hafa leyft að greinarnar séu aðgengilegar í OA og að þær séu vistaðar í Hirslunni.

Hvað eigum við eftir

- Gefa út reglur um vísindastyrkina varðandi OA
- Semja samning sem höfundar geta nýtt sér varðandi höfundaréttinn og OA
- Greina kostnað og ávinning af OA fyrir Ísland
- Tryggja fjármögnun

Við undirritun Berlínarsáttmálans gaf Vísindaráð út yfirlýsingu um eftirfarandi atriði:

- Vísinda- og tækniráð hvetur forsjáraðila opinberra sjóða til að setja skilyrði um opinn aðgang í úthlutunarreglur allra opinberra sjóða.

Vísindaráð

- Með staðfestingunni hvetur ráðið vísindamenn til að gefa greinar sínar út í opnum aðgangi. Einnig hvetur það umsjónarmenn menningarverðmæta til að gera þau aðgengileg á netinu og að þróa ferla til að meta niðurstöður rannsókna sem birtar eru eftir nýjum og óhefðbundnum leiðum, svo sem í veftímaritum, svo að þær gangist undir sambærilegt jafningjamat og tíðkast á hefðbundnum útgáfuvettvangi.

Verkefna sem styrkt eru af Vísindasjóði Landspítala

- Greinar sem eru afrakstur verkefna sem styrkt eru af Vísindasjóði skulu merktar Landspítala og lokaútgáfur þeirra sendar til Heilbrigðisvísindabókasafns LSH (bokasafn@landspitali.is) til varðveislu í LSH e-Repository varðveislusafni spítalans.

Opinn aðgangur

- Vefurinn Global Open Access Portal (GOAP) var opnaður formlega 1. nóvember 2011 í höfuðstöðvum Menningarmálastofnunar Sameinuðu þjóðanna, UNESCO, í París. Markmiðið með GOAP er að miðla alþjóðlegum upplýsingum um opinn aðgang. Gerð er grein fyrir stöðu opins aðgangs á Íslandi líkt og öðrum löndum sem hafa beitt sér fyrir opnum aðgangi.
- Opinn aðgangur er ókeypis aðgangur á Netinu að heildartexta vísindagreina og námsbóka. Efnið er aðgengilegt hvar sem er í heiminum og allir hafa leyfi til að lesa það, afrita og dreifa því. Fjöldi vísindagreina frá Landspítala er vistaður í opnum aðgangi og finnast þær í þessum þremur varðveislusöfnum:
- Uk PubMed Central
- PubMed Central
- Hirsla - varðveislusafn Landspítala

Mega OA tímarit

- 2011
- Howard Huges
- Welcome Trust
- Max Planck

Hvað þarf?

- Rannsóknir um OA
- Auðvelda framkvæmd
- Breyta áherslunni á áhrifastuðul tímarita (impact factor)
  - Mælir í dag áhrif vísinda á vísindin sjálf
  - Þarf að mæla áhrif á menntun, heilsu, þjóðfélagið.
- Það þarf fjármagn

Kostir

- *Lesendur:* aðgangur að upplýsingum eykst. Styrkir nám, kennslu, vísindi og klínískt starf
- *Höfundar: Lesendahópur stækkar aukin áhrif*
- *Bókasöfn: Áskriftum fækkar - sparnaður*
- *Háskólar:* Sýnilegri árangur vísindamanna og starfsmanna
- *Styrkveitendur:* aukinn ávinningur vegna aukinnar útbreiðslu

Takk fyrir

- Access to all content
- Access to some content
- Access to no content